

Ο Ήλιος της Αναρχίας Ανέτειλε - Παράρτημα IV. Κείμενα του Γεωργίου Κόσσυβα

Άρθρο που δημοσιεύτηκε στο τεύχος 69, 25 Ιουνίου 1911, της εφημερίδας «Εργάτης-Γεωργός» των Εργατικών Κέντρων Βόλου και Λάρισας (με μικρό πρόλογο της σύνταξης).

ΕΡΓΑΤΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΥΝΤΕΣ

(Ευχαρίστως, τας κάτωθι ιδέας του Εν Βόλω γνωστού εργάτου σοσιαλιστού Γ. Κόσσυβα με τινες των οποίων ίσως δεν συμφωνούμε, δημοσιεύομεν, με σκοπόν να ενθαρρύνωμεν και άλλους εργάτας να εκθέτουν τας ιδέας των διά της εφημερίδος, πράγμα που συντείνει εις το να μάθουν να σκέπτονται και να αποκτούν δική τους γνώμη. Το δημοσίευμα τούτο καταχωρίζομεν ακριβώς όπως έχει, διορθώνοντες μόνον την ορθογραφίαν του και ελπίζομεν να γίνη τούτο αιτία να ανοιχθή συζήτησις και επί του αυτού και επί άλλων θεμάτων, εκ της οποίας πάντοτε θα προκύψη ωφέλεια. Αναμένομεν μιμητάς. Σημ. ο γράφων εργάτης είναι απόφοιτος της Γης του Δημοτικού.)

- Έχουν οι εργάτες πατρίδα;

Πολύς λόγος γίνεται αυτές τες ημέρες από διάφορους εκμεταλευτάς οσίων και πατρίων και φωνάζουνε από τον μικρότερον μέχρι τον μεγαλύτερον: «Αυτοί οι σοσιαλισταί θέλουν να μας χαλάσουν την πατρίδα» κλπ. και πολλοί απ' αυτούς είνε και εργάτες και ακολουθούν και αυτοί ως όργανα τυφλά τους δημίους αυτούς όπου τους έχουν φέρει εις την άθλια κατάστασι που βρίσκονται δηλαδή στη φτώχεια, στην κακομοιριά, στη στέρησι και σ' αυτή την έλλειψι του ανθρωπισμού. Αλλά θα μου πη κάποιος: «Οι εργάτες δεν πρέπει να πονούν και να σκοτώνωνται για την πατρίδα;» Η απάντησις είνε εύκολη. Εγώ απαντώντας ερωτώ: Οι εργάτες έχουν πατρίδα; Η ιδέα μου είνε ότι οι εργάτες στερούνται πατρίδος δια τους εξής λόγους.

Ας υποθέσωμε ένα εργάτη που εργάζεται 40-50 χρόνια εις τη ζωή του πληρώνοντας φόρους και παράγοντας με την εργασίαν του πλούτον και βασιάζοντα έτσι τα βάρη της πατρίδος και επειδή τώρα δεν έχει την νεότητα όπου είχε μια φορά για δουλέβη 12-16 ώρες την ημέραν ή επειδή είνε άχρηστος πια στο εργοστάσιό του με την εφεύρεσι μιάς μηχανής και παύεται, ή επειδή δουλεύοντας σε κάποια μηχανή έκοψε το χέρι του, ή επειδή δουλεύοντας σε κάποιο μπουντρούμι όπου το ονομάζονε εργοστάσιο απολαμβάνει για ανταμοιβή το μικρόβιο της φθίσεως, για όλα αυτά τα επειδή ας τον φανταστούμε χωρίς δουλιά. Που τραβάει;

Στην πείνα, την αρρώστια και το θάνατο ή στο έγκλημα, την κλοπή και τη φυλακή: Κι' αυτό γιατί η πατρίδα για το καλό της οποίας δούλεβε σ' όλη του τη ζωή, τον εγκαταλίπει άσπλαχνα και άγρια στην τύχη του. Μην αλησμονείτε όμως πως όταν ήτανε νέος και γερός δούλεψε χρόνια παρήγαγε με την εργασίαν του πλούτο και μ' αυτόν και τους φόρους του και τη στρατιωτική του υπηρεσία, με το αίμα του και τον ιδρώτα του, στήριξε την πατρίδα του και διατηρούσε τας ανάγκας του Κράτους σαν αληθινό παιδί μιάς καλής μάνας. Τώρα βρίσκεται χωρίς δουλιά, ανίκανος για δουλιά και έχει και 3-4 παιδάκια. Σπήτι δεν έχει και κάθεται με το ενοίκιο σε κανένα καμαράκι ισόγειο και υγρό αλλά και υπ' αυτού ο σκληρός ιδιοκτήτης (που προσπαθεί να πείση πως είνε θέλημα θεού νάχη αυτός καμμιά δεκαριά σπήτια και θέλημα θεού να πεθαίνη ο άλλος από πείνα και κακομοιριά) ο ιδιοκτήτης λοιπόν επειδή δεν παίρνει ενοίκιο αμέσως τον πετάει έξω. Και να τώρα ο καλός μας εργάτης βρίσκεται πεταμένος στους δρόμους χωρίς νάχη κι' αυτό το ψωμί. Και η πατρίδα;

Η πατρίδα τον αφήνει να ψοφήση σα σκύλος. Κωφαίνεται στες παρακλήσεις του φτωχού και εγκαταλειμένου παιδιού της, ενώ άλλοι παρηγορηταί, ψυθυρίζουν στ' αυτί του πως «τον αγαπά ο θεός και τον παιδεύει» πως θα βρή ανταμοιβή!.. – αφού ψοφήση πρώτον από δυστυχία- εις τους ουρανούς. Σας ερωτώ τώρα εσάς φωνακλάδες που δε μάθατε τίποτε άλλο παρά με τι τρόπο να εκμεταλλεύεστε τον λαόν.

Πού είνε η πατρίδα γι' αυτούς τους ανθρώπους που πεθαίνουνε στο δρόμο και για τόσες άλλες υπάρξεις που τες καταπίνει η κοινωνική άβυσσος; Αποτείνομαι και σε σας εργάτες. Βλέπετε ότι η σημερινή πατρίδα όπως γίνηκε στα χέρια των εκμεταλλευτών, δεν είνε αληθινή πατρίδα ούτε καλή μητέρα όπως μας λένε από μικρά παιδιά; γιατί αν ήτανε καλή

μητέρα θα φρόντιζε για όλα της τα παιδιά. Βλέπετε ότι η σημερινή πατρίδα την μεταμόρφωσαν σε μητριά που τα αγαθά της τα μοιράζει σε ολίγους μονάχα κηφήνας που κυριαρχούν και την τρυγούν, ενώ σ' εμάς τους πολλούς και εργαζομένους μας αφήνει μονάχα, να γνωρίζουμε τον πόνο και την αθλιότητα και μας βάνει καμιά φορά να χάνουμε τη ζωή μας και να χύνουμε το αίμα μας για να φυλάμε τα διάφορα συμφέροντα της πλουτοκρατίας, τα τσιφλίκια τους και της τράπεζές τους, την ησυχία τους ακόμα, αφήνοντας τα παράσημα, τους παχείς μισθούς και τα γαλόνια, για τους κηφήνας πάλι της πλουτοκρατίας;

Αλλά σταθήτε εκμεταλλευταί της ανθρωπότητας. Αρκετά χρόνια μας γελούσατε μ' αυτές τες άγαρμπες ψευτιές. Άρχισαν πλέον οι εργάτες να βλέπουν καλά τον κάθε ρόλο που παίζετε σε κάθε Κράτος, και σιγά σιγά αλληλοφωτιζόμενοι εμείς οι ίδιοι εργάτες, θα αντιληφθούμε όλες αυτές τες ψευτιές σας με τες οποίες στήνετε εμπόδια στο δρόμο μας, στο δρόμο της Προόδου και τότε θα γίνουμε και εμείς καλλοί πατριώτες αφού μεταμορφώσουμε την Πατρίδα μας σ' αληθινή πατρίδα, μητέρα πράγματι, που να φροντίζει αληθινά για όλα της τα παιδιά, πατρίδα που να στηρίζεται στην αληθινή Δικαιοσύνη.

Βόλος

Γιώργ. Δ. Κόσσυβας

Εργάτης.

Το παρακάτω κείμενο δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Εργάτης-Γεωργός», τεύχος 78, 27 Ιουλίου 1911:

ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΒΗΜΑ

ΕΡΓΑΤΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΥΝΤΕΣ

ΑΠΟ ΟΣΑ ΑΚΟΥΩ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΑΜΒΑΝΟΜΑΙ

Και βουίζει ο κόσμος: «Σοσιαλισταί εδώ, αναρχικοί εκεί, πάει καταστραφήκαμε!» Έχουν δίκαιον να τα λεν αυτά όσοι ανήκουν εις την τάξιν των πλουτοκρατών και καλογήρων και εις την τάξιν των λοιπών κηφήνων, διότι αντιλαμβάνονται ότι κινδυνεύουν τα συμφέροντά των. Αλλά από την τάξιν των δυστυχισμένων εργατών, τι κίνδυνον βλέπουν και φωνάζουν και αυτοί μαζί με τους νεκροθάπτας της ανθρωπότητας, ενώ γι' αυτούς αρχίζει να ανατέλλη κάποιος ήλιος δικαιοσύνης και ευτυχίας, που μέχρι σήμερα ευρίσκονται εις το σκότος και την κακομοιριά, χωρίς να γνωρίζουν ποια θέσι κατείχον σ' αυτή την κοινωνία;! Αλλά αν συμβαίνει πολλοί από τους εργάτες να ενώνουν φωνήν διαμαρτυρίας μαζί με τους τυράνους των κατά του σοσιαλισμού που είνε ο ελευθερωτής των, δεν σημαίνει τίποτε. Αν δεν γνωρίζουν ακόμη τον προορισμό του δεν θα αργήση πολύ που αυτοί οι ίδιοι θα αντιληφθούν τα κατορθώματα και τας παγίδας της πλουτοκρατίας που φρόντιζε πάντοτε και με κάθε τρόπον φροντίζει να τους διαστρεβλώνη την αλήθεια και το μυαλό τους, τυφλώνοντάς τους με μεγάλες ψεύτικες ιδέες και προλήψεις, που τες εμφυτεύει στη ψυχή τους από τη στιγμή που βλέπουν το φως!

Αν τώρα επίσης βλέπομεν την πλουτοκρατίαν και την κληροκρατίαν να απολαμβάνουν ήσυχον την βασιλείαν των, την οποίαν απέκτησαν αφού μας ετύφλωσαν, αφού αφήρεσαν κάθε συνείδησιν αληθείας και δικαιωμάτων από τον λαόν τον οποίον διήρεσαν εις διάφορα έθνη και θρησκευάματα, τάχα θα την απολαμβάνουν την βασιλείαν των αυτήν επ' άπειρον;

Όχι, χίλιες φορές όχι! Απαντά ο σοσιαλισμός και αναρχισμός τους οποίους αυτοί, καθώς και παραπάνω εσημείωσα, φοβούνται ακριβώς διότι είνε εις θέσιν αυτοί να γνωρίζουν καλά ότι άμα κυριαρχήσουν αυτές οι ιδέες, παύει πλέον η Βασιλεία των! Γι' αυτό φωνάζουν διαρκώς, διότι θέλουν να βαστούν ημάς τους εργάτας αιωνίως εις τον ύπνον της αγνοίας, διά να απολαμβάνουν αυτοί των αγαθών της γης και σ' εμάς τους εργάτες να αφήνουν την πείναν και την δυστυχίαν, τάζοντάς μας διαρκώς ανταμοιβάς εις τον ουρανόν.

Και όμως ο αγαθός λαός δεν κάμνει κάποια κρίση για να δη ότι είνε μεγάλη και πολύ ύποπτος αυτή η γενναιοδωρία τους! Να χαρίζουν σ' εμάς τα αγαθά της ουρανίας βασιλείας και να μη τα κρατούν για τον εαυτό τους!; Μα δεν είνε αλήθεια

ύποπτο και περίεργο αυτό; Να προσπαθούν αυτοί με κάθε τρόπο, καταπίεσι, εκμετάλευσι, τυρανία, να απολαμβάνουν τα αγαθά της επιγείου ζωής, να τα υστερούν από ημάς και να μας παρηγορούν και μας χαρίζουν αιωνίως τα ουράνια αγαθά, χωρίς να μας δίδουν κάποιο μερτικό που μας αναλογεί και από τα επίγεια;

Αδελφοί εργάτες! Πάψτε πλέον ανόητοι να τρέμετε, (ακούοντας τα λόγια τα γλυκά της αλεπούς πλουτοκρατίας) μπρός εις τον Σοσιαλισμό, αλλά αρχίσατε να μελετάτε και να φωτίζεσθε διαβάζοντας, αν όχι τα όσα εγώ σας γράφω (εγώ είμαι απλούς εργάτης) αλλά τα όσα είπαν και γράφουν τόσο άλλοι σοφοί άνθρωποι που μελετήσανε καλά την κοινωνία και ίδανε ότι ο οργανισμός της είναι άρρωστος αφού δημιουργεί τόσο μεγάλη οικονομική ανισότητα, που είναι πηγή της δυστυχίας των πολλών και εργαζομένων χάριν των ολίγων κηφήνων, πηγή αδικιών και εγκλημάτων, που ποτέ δεν θα εκλείψουν με το σημερινό κοινωνικό καθεστώς. Το φάρμακον προς θεραπείαν της αρρώστιας της κοινωνίας, το υποδεικνύει ο σοσιαλισμός. Την θεραπείαν μη την περιμένομεν από τας σημερινάς Βουλάς και από ανορθωτικάς κυβερνήσεις, τα όργανα της πλουτοκρατίας, που προσπαθούν να ανακόψουν την ορμή μας με τα ψίχουλα που μας σερβίρουν κάθε τόσο με δήθεν προστατευτικούς νόμους!

Ο σοσιαλισμός, ο ανόθευτος από την αστική επίδραση, δε θέλει να διορθώση το σάπιο κοινωνικό οικοδόμημα με ψευτοσοφατίσματα και χρωματίσματα. Αυτό θα ήταν νέα χειρότερη πλάνη! Θέλει να γκρεμίση σιγά σιγά το παληόσπητο αυτό, να το ανατρέψη εκ θεμελίων κτίζοντας το νέο ατράνταχτο και μεγαλόπρεπο.

Πρέπει λοιπόν ημείς οι ίδιοι εργάτες αφού αποκτήσωμε συνείδησιν δικήν μας, της τάξης μας και αφού ανοίξωμε καλά τα μάτια μας και δούμε τι ευτυχία μας αφήρεσαν, να οργανωθούμε ιδιαιτέρως με ένα σκοπό: πώς να πάρωμε πίσω με το χέρι μας την ευτυχία που μας έκλεψαν και άρπαξαν, μη ξεχνώντας ότι: ποτέ η ευτυχία δεν χαρίζεται απ' εκείνους που την κρατούν, αλλά κερδίζεται με αγώνας και βία.

Βόλος

Γ. Κόσσυβας

Εργάτης-σιγαροποιός.

Επίσης, στο τεύχος 69, 25 Ιούνη 1911, της εφημερίδας «Εργάτης-Γεωργός» δημοσιεύτηκε και το ακόλουθο κείμενο από κάποιον με το ψευδώνυμο «Ανεμώνη». Παραθέτουμε το κείμενο, αν και δεν είμαστε, προς το παρόν, σίγουροι αν έχει γραφτεί από τον Γ. Κόσσυβα ή κάποιον άλλο αναρχικό:

ΠΩΣ ΕΓΙΝΕ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΗΣ

Είχα ένα φίλο μια φορά. Διαβασμένο, έξυπνο αισθηματία. Το κεφάλι του γεμάτο από γνώσεις και θεωρίες. Ένα κακό είχε. Δεν είχε ακόμα κατορθώσει να σχηματίση πάγιες και ωρισμένες ιδέες δικές του για κάθε πράγμα. Δεν δημιουργούσε το μυαλό του. Έκλεβε τας σκέψεις των άλλων και έμενε ευχαριστημένος γιατί αι σκέψεις αυτές ήσαν σκέψεις σοφών κεφαλών. Δεν κατώρθωνα να τον κάνω σοσιαλιστή ύστερα από προσπάθειες εξ ολόκληρων μηνών.

Μια μέρα έρχεται κατά το μεσημέρι στο γραφείο μου.

- Κώστα έμαθες; μου λέει.

- Τι.

- Έγινα σοσιαλιστής.

- Πως τώπαθες αυτό το κακό;

Σίγουρα θα σου τώπε κανέναν σοφό που διάβασες.

- Όχι μου λέει. Μου το απέδειξε ένα αγράμματος, άξεστος, ένα ζώον παρά άνθρωπος. Άκουσε μου λέει, κι' άναψε τσιγάρο.

Χτες συνάντησα περιπατώντας ολόμονος τη νύκτα με συντροφιά τ' ολόγιομο φεγγάρι μια σκιά στο δρόμο. Σιλουέττα ανθρώπου σκελεθρωμένου μ' άγρια γένια και με μορφή χάρρου. Τον αντίκρυσσα για μια φορά τρόμαξα. Μονολογούσε με μια φωνή που έμοιαζε σαν βογγητό και σαν ούρλιασμα. Τι έλεγε δε ξέρω. Στο φως του φεγγαριού διέκρινα μερικά κουρέλια που έσερνε απάνω του. Το πουκάμησό του άσπριζε μονάχα ολάνοιχτο στο στήθος γεμάτο από πυκνές άγριες τρίχες. Κρατούσε ένα τενεκέ στο ένα του χέρι και σιδερένια βέργα στο άλλο. Έσκυβε κάθε τόσο στο δρόμο κάτι μαζέβοντας. Έτσι σκυμένος μπροστά στον ντενεκέ του φαίνονταν σαν αγριόσκυλος.

Τον παρακολουθούσα ώρες. Πλησίαζε ξημέρωμα και το ζωντανό αυτό ανθρώπινο φάντασμα φορτώθηκε τον ντενεκέ και τράβηξε όξω απ' την πόλι. Τον ακολούθησα ως τη Γορίτσα. Τον είδα να μπαίνει σε μια σπηλιά σκύβοντας. Τη στιγμή εκείνη ανατρίχιασα από κάποιο ακατάληπτο τρόμο. Άφησε το ντενεκέ με το πολύτιμο εμπόρευσμά του, - μάζεβε τα περιττώματα των σκύλλων - και κατέβηκε προς τη θάλασσα επάνω στους απότομους βράχους. Τον παρακολουθούσα πια με το βλέμμα. Άρχισε να πλένη τα παδάρια του και τα χέρια του, στη θάλασσα. Ύστερα έβγανε το πουκάμησό του, ξαναφόρεσε το κουρελιασμένο σακάκι του και τώπλενε στη θάλασσα. Το άπλωσε στα βράχια, σκόρπισε επάνω δυό τρεις πέτρες, για το φόβο του αέρα και ξανακατέβηκε στη σπηλιά του. καθισμένος στην είσοδο της σπηλιάς έκανε το σταυρό του, κι' άρχισε να γρατσανίζει σα σκύλλος ένα ξεροκόμματο. Τίποτε άλλο! Ύστερα, από ένα μισοσπασμένο σταμνί, ήπια νερό βέβαια, αναποδογύρισε τη μια τσέπη του σακακιού του μάζεψε κάτι τρίμματα φύλλων καπνού, έστριψε μ' ένα κομμάτι χαρτί εφημερίδος ένα τσιγάρο, τάναψε με μια τσακμακόπετρα κι' άρχισε να καπνίζει μονολογώντας αιωνίως...

Είχε πια ξημερώση. Γύρισα πίσω. Στα νταμάρια της Γορίτσας οι νταμαρτζήδες είχαν αρχίση δουλιά. Ένας απ' αυτούς δεμένος απ' τη μέση μ' ένα σχοινί, τρυπούσε με σιδερένιο κοχλό την καρδιά του βράχου. Τρόμαζες να τον βλέπεις εκεί ψηλά να δουλεύη. Καλημέρισα τους συντρόφους του. - Από τώρα δουλέβετε παιδιά; -Τι να κάνουμε αφεντικό. Πώς να βγή τα καρβέλι. - Πόσες ώρες δουλεύετε; Αυτήν την εποχή δεκάξη - Και μεροκάματο; -Ε κατά τον καιρό. Δυο, δυόμησι, τρεις... Έφυγα. - Στο δρόμο συναντούσα κάθε τόσο ανθρώπους εργατικούς τρέχοντας για τη δουλιά.

Χίλιες σκέψεις πάλεβαν μέσα στο νου μου, κι' η καρδιά μου εξωγκόνονταν από χίλια συναισθήματα. - Όταν έφθασα στον Άναυρο μου διέκοψε τις σκέψεις κρυστάλλινο γυναικών γέλιο. - Ήταν μια παρέα από τρεις ωραίες κυρίες και 5 Κυρίους. Κάτω φαίνονταν τα λείψανα πλούσιου τραπεζιού. Κουτιά από χαβιάρι και σαρδίνες, μπουκάλια από μύρες και κρασί. Δυο αμάξια περιμέναν κι' η παρέα με γέλια και τραγούδια μπήκεν στ' αμάξια γεμάτη ευθυμία και χαρά. - Κάποιος γέρος με το τσαπί στον ώμο γύρισε, τις είδε, κούνησε το κεφάλι του και ρίχνοντας ένα βλέμμα, μίσους οίκτου και αγανακτήσεως άφησε ένα βογγητό βαθύ...

Ήρθα σπίτι περπατώντας γοργά. Αδύνατο να κοιμηθώ. Το κεφάλι μου στριφογύριζε. Μου φαίνονταν πως είχε πυρετό. Αυτή η τραγική, η άγρια αντίθεσι των εντυπώσεων της νύχτας μου είχε σαλέψει το πνεύμα μου.

Κάτι είχε επαναστατήσει μέσα μου. Άρχισα να σκέπτομαι μονάχος και έβγαζα χίλια τρομερά συμπεράσματα.

- Πέφτει στο μάτι μου εκείνη τη στιγμή το βιβλιαράκι που μούδωσες και σου είχα πη ψέμματα πως είχα διαβάση. «Την έκκλησι προς τους νέους» του Κραπότκιν. Τ' αρπάζω μ' όλη μου την κούρασι το διαβάσω στο κρεβάτι. - Σε δυο ώρες το είχα τελειώση. Ο κλονισμός ήταν μεγάλος που ησθάνθηκα. Σα μαγεμένος και σα από όνειρο έστεκα μ' ολάνοικτα τα μάτια... ως που μέπιασε ο ύπνος. Ύπνος ταραγμένος από τρομερά όνειρα. - Ξύπνησα ταραγμένος. - Μόλις συνήλθα πρόφερα ασυνήδητα: «Δεν είναι κοινωνία αυτη. Πρέπει ν' αλλάξη». Και τώρα νάμαι... βέρος σοσιαλιστής. - Είχες δίκαιο όταν μούλεγες ότι: το σοσιαλισμό πρέπει κανείς πρώτα να τον αισθανθή πρώτα να τον διαβάση στο βιβλίο της ζωής κι' ύστερα στα βιβλία των σοφών.

Δος μου τώρα όσα έχεις απ' τα δεύτερα. -Διψώ από διάβασμα τώρα θα νιώθω ό,τι κι' αν διαβάω για το σοσιαλισμό.

Ανεμώνη.

Ακόμα, στο επόμενο τεύχος 70, 29 Ιουνίου 1911, της εφημερίδας «Εργάτης – Γεωργός» δημοσιεύτηκε και το ακόλουθο κείμενο της «Ανεμώνης».

Η πάλη της ζωής

Τον συναντάτε παντού όπου υπάρχει συγκέντρωση. Μορφή με γραμμές που αυλακώνουν το μελανοκίτρινο πρόσωπό του. Κάθε γραμμή και ένας παληός πόνος. Κάθε ρυτίδα και μια μεγάλη δυστυχία στη ζωή. Η εγκατέρευση και η θλίψη χαραγμένη με τη σμίλη της Δυστυχίας στο πρόσωπό του, ολοφάνερη. Στα μάτια, μάτια βαθουλά, καθρεπτίζεται κάποια αγανάκτηση και μια ανέκφραστη ειρωνεία και αηδία για τη ζωή. – Στο ντύσιμό του, διακρίνεται μια μάταιη προσπάθεια για να συγκρατή κάποια αξιοπρέπεια.

Όρθιος, αφού αποκαλυφθή – για να φανή ένα μέτωπο αυλακωμένο από μια βαθιά ρυτίδα στη μέση, τη ρυτίδα της φροντίδας της αιώνιας μερίμνης της ζωής – αφού αποκαλυφθή, αρχίζει το παίξιμό του. Με τα χονδρά και ροζιασμένα δάχτυλά του ψαύει με εκπληκτική απαλότητα και τέχνη τες χορδές της κιθάρας του. Και άλλοτε θωπεύει με στοργή τες χορδές, και άλλοτε τας πλήττει, ύστερα μόλις τες εγγίζει και ύστερα τας κτυπά με αγριότητα και αστοργία. Κι οι ήχοι κατακυλούν, και οι τόνοι φεύγουν φτερωτοί, κι οι αρμονίες σκορπίζονται και θωπεύουν την ακοή και ξυπνούν παληά αισθήματα, παληά όνειρα και χρυσοφτέρωτους πόθους στην καρδιά του καθενός – Α το γέρω κιθαρωδό, τι ευτυχία που χαρίζει κάθε βράδυ στη ψυχή μας με την παθητική του την κιθάρα!

Άτυχέ μου άνθρωπε! Πόσο σε λυπάμαι και πόσο πονώ στον πόνο σου και στη δυστυχία σου. Ποιος ξέρει όταν σκορπάς στους άλλους τη χαρά, την ευθυμία, τη γλυκιά μελαγχολία και τον ρεβασμό, ποιος ξέρει τι πόνος σαρακώνει τη δική σου την καρδιά, τη σφυρηλατημένη στο πόνο και τον καύμό! Ποιος ξέρει αν για σένα το παίξιμο της κιθάρας σου, δεν είναι πάντα η φουνέμπρα της ευτυχίας σου, ένα διαρκές ακομπανιαμένο της δυστυχίας και του πόνου σου, ένα ατέλειωτο παράπονο, ένα αστείρευτο κλάμμα της ψυχής σου, ένας ύμνος προς τον πόνο ή μια κατάρα και βλασφημία για του κόσμου την απονιά;

Δίπλα του πάντα αχώριστο το μικρό του κοριτσάκι, μόλις οχτώ χρονών. Ωχρο, κακοντυμένο, ζουγραφιά της κακομοιριάς και της κακοζωΐας. Ξεσκούφωτο πάντα, σχεδόν αχτένιστο, με μάτια θολά και γύρω μαυρισμένα. Τίποτε δε βρίσκεις απάνω του που να προδίδη τη ζωή και την υγεία. Γυρίζει τα τραπέζια σα μηχανή, προφέρει με μισοσβυσμένη φωνή ένα ψυχρό “καλησπέρα” και προτείνει το πιατάκι του μαζέβοντας πεντάρες.

Ω μικρό μου κοριτσάκι. Μαραμένο και τσαλαπατημένο λουλουδάκι της ζωής. Σε συμπονάω! Πώς μου ραγίζεις την καρδιά σα σε βλέπω μεσάνυχτα να κοιμάσαι, όρθιο πολλές φορές, έτοιμο να ξαφνιστής απ’ τη φωνή της Ανάγκης και της Πείνας... για να μάσης τα χάλκινα νομίσματα, μικρή μου ζητιάνη! Τι θα γίνεις αύριο, σαν πεθάνη ο γέρω πατέρας σου;

Ω! με τι τρομάρα γυρίζεις πίσω κοντά στον πατέρα σου όταν στο πιάτο σου δεν μαζέψης πεντάρη!

Το βλέμμα του γέρω κιθαρωδού σκρπίζει τότε γύρω μια φλόγα από αγανάκτηση κι η κιθάρα του στενάζει κάτω απ’ τα χονδρά του χέρια, αφήνοντας έναν τελευταίο στόνο, για κορώνα, σαν βλαστήμια.

Ω! πώς ήθελε τη στιγμή αυτή ο γέρω κιθαρωδός να βαστούσε πέλεκου, τσεκούρι στα χέρια του, αντί κιθάρα, να σκορπίση γύρω του το θάνατο και την εκδίκηση.

Γέρω κιθαρωδέ! Ας την κιθάρα. Πιάσε κασμά στα χέρια σου και σκάβε τα θεμέλια μιας τέτιας κοινωνίας!

Ωχρο μικρό μου κοριτσάκι. Μη ξεχάσης να εκδικηθής τον κόσμο σα μεγαλώσης. Στίβαζε τώρα στη ψυχή σου το μίσος και την εκδίκηση!...

Στο, δε, τεύχος της εφημερίδας Νο 72, 6 Ιουλίου 1911, δημοσιεύτηκε, επίσης, το ακόλουθο κείμενο, επίσης από την «Ανεμώνη».

Το φραγγέλιον κτυπά

Ουαί υμίν!...

Ο αγών μας σημαίνει επανάστασιν. Επανάστασιν του πνεύματος, επανάστασιν του αισθήματος.

Ο αγών μας σημαίνει ανατροπήν. Ανατροπήν παντός φαύλου, ερειπομένου και σαπρού. Βίαν κατά πάσης ανηθίκου βίας, αντίστασιν, κατά πάσης αδίκου καταπίεσεως επίθεσιν κατά πάσης κακοήθους επιθέσεως.

Ο αγών μας σημαίνει ακόμη πόλεμον. Πόλεμον διαρκή και αμείλικτον, πόλεμον εξοντώσεως κατά της δουλείας, της εκμεταλλεύσεως, του ψεύδους, της καταπίεσεως, του Φαρισαϊσμού, της αδικίας. Ο αγών μας σημαίνει Ανάστασιν. Ανάστασιν της αληθείας και της κοινωνικής δικαιοσύνης. Είναι ο αγών μας αιώνιος και θα είναι αιώνιος, εκπροσωπών την διαρκή προσπάθειαν της τυραννουμένης και υποδουλωμένης ανθρωπότητος προς απελευθέρωσιν της από τον ζυγόν πάσης δυνάμεως ή εξουσίας που θέτει εμπόδια εις την πρόοδόν της, που την εκτροχιάζει από τον δρόμον που διανοίγει η Φύσις οδηγούσα εις την απόλυτον ελευθερίαν και την απόλαυσιν όλων των δώρων και αγαθών αυτής.

Ο αγών μας ουδέποτε προσωποποιείται. Αποτελεί μίαν ΙΔΕΑΝ της οποίας το φως διασχίζει και διαλύει σιγά σιγά την σκοτίαν, εις την οποίαν κρατείται δεσμευμένη η σημερινή κοινωνία, από την πρόληψιν και την αμάθειαν, τας οποίας με τόσην επιμέλειαν διατρέφει και προσπαθεί να διατηρή το σημερινόν κεφαλαιοκρατικόν καθεστώς, διότι επ' αυτών θεμελιώνει το κράτος και την ισχύν του.

Η σπείρα των συνωμοτών κατά του αγώνος μας, η αντιπροσωπεύουσα το ισχύον σαπρόν κοινωνικόν καθεστώς, έπρεπε καλώς να υπολογίση εναντίον τίνος έστρεψε τα βέλη της τα χρυσωμένα από την κεφαλαιοκρατίαν και τα εμβεβαπτισμένα εις το δηλητήριον της συκοφαντίας της υποουλότητος και της υποκρισίας. Έπρεπε να αναλογισθή ότι δεν θάπρεπε ποτέ μία Ιδέα όταν η ιδέα αυτή είνε ριζωμένη επί βράχου, του γρανίτου βράχου της Αληθείας. Έπρεπε να κατανοήση ότι η Ιδέα υπέρ της οποίας μαχόμεθα είναι φωτοβόλος αδάμας ο οποίος λάμπει και θα λάμπη όσον και αν προσπαθούν να τον θαμπώσουν με τον πυώδη συκοφαντικόν σιελόν τους, όσον και αν προσπαθούν να τον αμαυρώσουν με τας βορβορώδεις ψευδολογίας των. Έπρεπεν ακόμη να αντιληφθούν ότι αν είνε εύκολον να δημιουργήσουν θύματα, να συντρίψουν υπολήψεις ή να θάψουν πρόσωπα, είναι όμως αδύνατον να ανακόψουν τον δρόμον ενός αγώνος, είνε αδύνατον να θάψουν μίαν Ιδέαν.

Όλοι οι μεγάλοι αγώνες μετρούν τα ηρωικά θύματά των. Αλλ' εφ' όσον διά μίαν Ιδέαν υπάρχουν αγωνισταί έτοιμοι να πέσουν θύματα υπέρ αυτής, η Ιδέα αυτή ποτέ δεν πεθαίνει, ούτε ποτέ θάπτεται.

Γύρω από την σημαία της Ιδέας μας, συνωστίζονται οι αγωνισταί της, γενναίοι, καρτερικοί γεμάτοι από θάρρος και σθένος, εμπνεόμενοι από το μεγαλείον της ωπλισμένοι με αυταπάρνησιν και ενθουσιασμόν αντλούμενον από μίαν ακλόνητον πίστιν προς όσα πρεσβεύουν και υπέρ όσων μάχονται. Το στράτευμα αυτό των αγωνιστών μας ουδέποτε εξαντλείται ουδέποτε ελαττούται. Από τον τάφον του πρώτου θύματος ανίστανται νέοι διά να συνεχίσουν τον αγώνα με περισσότεράν ορμήν και τόλμην.

Εις μάτην λοιπόν ονειρεύονται οι πολυπληθείς και σατανικοί εχθροί του αγώνος μας, ότι είναι δυνατόν ποτέ να ανακόψουν τον δρόμον του και την ορμήν του.

Το μικρόν στράτευμά μας είνε ο Δαυίδ της αληθείας, του φωτός και της δικαιοσύνης. Το ιδικόν σας ο Γολιάθ του ψεύδους του σκότους και της αδικίας. Με την σφενδόνη της μορφώσεως, της ερεύνης, στα χέρια μας, βαδίζομεν θαραλλέως εμπρός διαλύοντες το σκότος της αμαθείας, έτοιμοι να συγκρουσθώμεν με την βεβαιότητα ασφαλούς νίκης. Στηριζόμεθα εις την αλήθειαν, το δίκαιον και την λογικήν. Και βαζίσεσθε εις το ψεύδος, την υποκρισίαν, τας προλήψεις και τας συνθήκας. Αγωνιζόμεθα υπέρ της απολύτου ελευθερίας και αγωνίζεσθε να σκλαβώσητε το πνεύμα, να στραγγαλίσητε την ελευθερίαν της σκέψεως. Ωθούμεν προς την έρευναν, προς το φως, προς την πρόοδον και σύρετε εις το μεσαίωνα, την στασιμότητα και το σκότος. Θεμελιώνομεν το έργον μας εις την Δικαιοσύνην και την πραγματικήν ηθικήν και θεμελιώνετε το ιδικόν σας εις την κακοήθειαν, τον δόλον και εις ακόλαστον εκμετάλλευσιν.

Παρουσιάζεσθε ως θεοβλαβείς και προσκυνάτε και λετρεύετε την ύλην, τον Μαμμωνάν, το συμφέρον σας, αληθινοί υλισταί, όταν ημείς θυσιάζομεν όλα αυτά μαχόμενοι υπέρ του θειοτέρου ιδεώδους υπέρ του δικαίου και της Αληθείας.

Ομιλείτε περί ηθικής και στραγγαλίζετε εις κάθε σας βήμα κάθε ηθικόν νόμον, τον οποίον θυσιάζετε εις το βωμόν των συμφερόντων σας. Κόπτεσθε υπέρ των νόμων τους οποίους επιβάλλετε εις τους αδυνάτους διά να προστατεύσετε τα κεφάλαιά σας, τας ιδιοκτησίας σας και τα αδικίας σας, όταν σεις κάθε στιγμήν τας παραβαίνητε ασυστόλως και ατιμωρητεί.

Από την Θρησκείαν, η οποία αποτελεί μίαν ανάγκην της ψυχής, κρατείτε ό,τι κατορθώνει να σας παρουσιάξη εις τα όμματα του κοσμάκη ως θεοσεβείς και ό,τι χρησιμεύει προς συσκότισιν του πνεύματος και αποτύφλωσιν του λαού, ενώ εξ άλλου στραγγαλίζετε τα παραγγέλματά της που είνε αντίθετα προς τα συμφέροντά σας.

Φωνασκείτε περί πατρίδος οσάκις υπό το μέγαλον της όνομα κρύπτονται πάλιν τα συμφέροντά σας, έτοιμοι να επαναστατήσετε και να εξεγερθήτε κατ' αυτής, πρόθυμοι να την αρνηθήτε και την αποκηρύξετε, οσάκις απαιτεί θυσίαν των συμφερόντων σας, όταν ο λαός της εργασίας και τους ιδρώτος εις τον βωμόν της θυσιάζει και την τελευταίαν ρανίδα του ιδρώτος και του αίματός του με τα οποία σεις τρέφεσθε αιωνίως.

-Αι, βέβηλοι, υποκριταί και Φαρισαίοι, που διυλίζετε τον κώνωπα και καταπίνετε την κάμηλον.

-Αι, κάπηλοι κάθε ιδεώδους αντιθέτου προς τα συμφέροντά σας, διαστρεβλωταί της Αληθείας,

-αι, παραδολάτραι και υλισταί,

-αι, οπαδοί του Μαμμωνά που είνε ο μόνος Θεός σας,

-αι, στραγγαλισταί κάθε ελευθέρας σκέψεως που τείνει εις την αποκάλυψιν της μαύρης ψυχής σας, -αι, λύκοι της αδικίας και του ψεύδους,

-αι, τάφοι κεκονιασμένοι έξωθεν, που έσωθεν γέμετε σκωλήκων και βρώμας, γρήγορα η λαίλαψ ενός λαού αφυπνιζομένου θα παρασύρη την λεοντήν και το προσωπίον υπό το οποίον κρύπτεσθε, διά να αποκαλυφθήτε ποίοι πράγματι είσθε. Έως τότε τυραννείτε, συκοφαντείτε, κτυπάτε μας.

Όταν όμως ευρεθήτε προ του Κριτηρίου ενός λαού εξαπατηθέντος και παραπλανηθέντος επί τόσον χρόνον χάρις εις την αμάθειάν του και το αφιόνισμά του, και πλέον αφυπνισθέντος και διαφωτισθέντος τότε... ουαί υμίν Φαρισαίοι υποκριταί!

*Από το βιβλίο "Ο ήλιος της Αναρχίας ανέτειλε - Για μια ιστορία του αναρχικού κινήματος του «ελλαδικού» χώρου", Εκδόσεις Κουρσάλ, Ιούνης 2017.